

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг 1997 йил 29 август 466-I-сон қарори билан тасдиқланган “Жамиятда ҳуқуқий маданиятни юксалтириш” миллий дастури мустақил Ўзбекистон тарихида қабул қилинган норматив-ҳуқуқий жиҳатдан жамиятда ҳуқуқий маданиятни оширишга қаратилган дастлабки ҳужжатдир.

Шунингдек, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 9 январдаги ПФ–5618-сон Фармони билан тасдиқланган “Жамиятда ҳуқуқий маданиятни юксалтириш Концепцияси” бу борадаги ўзида замонавий ёндашувларни қамраб олган норматив-ҳуқуқий ҳужжат ҳисобланади.

Аҳолининг ҳуқуқий билимларини оширишга доир вазифаларга умумий тус берилиши, уларни амалга оширишнинг аниқ таъсирчан механизмини яратиш нуқтаи назаридан юқорида келтирилган икки норматив-ҳуқуқий ҳужжатни таҳлил этинг. Амалий мисоллар ёрдамида фикрингизни асосланг.

Казусга жавоб;

Аввало казусга жавоб бериш давомида қуйидаги саволларнинг моҳиятини очиб бериш лозим бўлади:

1. Ҳуқуқий онг ва ҳуқуқий маданият нима?.

2. Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг 1997 йил 29 августдаги 466-I-сон Қарори билан тасдиқланган “Жамиятда ҳуқуқий маданиятни юксалтириш” Миллий дастурининг мақсади, вазифалари ва моҳияти нималардан иборат?

3. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 9 январдаги ПФ-5618-сонли “Жамиятда ҳуқуқий онг ва ҳуқуқий маданиятни юксалтириш тизимини тубдан такомиллаштириш тўғрисида”ги Фармони билан тасдиқланган “Жамиятда ҳуқуқий маданиятни юксалтириш” Концепциясининг мақсади, вазифалари ва моҳияти нималардан иборат?..

4. Ҳуқуқий маданиятни юксалтиришга оид қабул қилинган норматив-ҳуқуқий ҳужжатларнинг ижро этиш механизмлари қай даражада ишлаб чиқилган ва уларда ҳуқуқий маданиятни юксалтириш борасида замонавий ёндошувлар мавжудми?.

Казусга таҳлилий жавоб бериш учун қуйидаги норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар ҳамда олимларнинг илмий ишларидан фойдаланиш мақсадга мувофиқ бўлади.

1. Ш.А.Сайдуллаев Давлат ва ҳуқуқ назарияси дарслиги (Т.”Yuridik adabiyotlar publish” МСНҲ, 2020 й, 8-мавзу, 108-120 бетлар).

2. Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг 1997 йил 29 августдаги 466-I-сон Қарори ва “Жамиятда ҳуқуқий маданиятни юксалтириш” Миллий дастури.

3. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 9 январдаги ПФ-5618-сонли “Жамиятда ҳуқуқий онг ва ҳуқуқий маданиятни юксалтириш тизимини тубдан такомиллаштириш тўғрисида”ги Фармони ва “Жамиятда ҳуқуқий маданиятни юксалтириш” Концепцияси.

4. “Жамиятда ҳуқуқий маданиятни юксалтириш” Концепциясини амалга ошириш “Йўл харитаси”.

1-саволга жавоб:

Ҳўш, ҳуқуқий онг ва ҳуқуқий маданият нима?

Ҳуқуқий онг-бу ижтимоий онгнинг шаклларида бири бўлиб, кишиларда ҳуқуққа, қонунчиликка, ҳуқуқ-тартиботга ва бошқа ҳуқуқий ходисаларга нисбатан бўлган ғоялар, хис-туйғулар, тасаввурлар йиғиндиси¹.

Ҳуқуқий онгнинг асосий таркибий элементлари ҳуқуқий руҳият (психология) ва ҳуқуқий мафкура (идеология).

Ҳуқуқий руҳият (психология) –бу алоҳида ижтимоий гуруҳ, шахс ёки бутун жамиятда мақсадли равишда вужудга келадиган ҳуқуқий туйғулар, хиссиётлар, кайфиятлар, фикрлар йиғиндисидан иборат бўлган ҳуқуқий онгнинг таркибий элементи.

Ҳуқуқий мафкура – бу муайян ижтимоий гуруҳларнинг, жамиятнинг ҳуқуқий қарашлари, ғоялари, тасаввурлари ва талабларининг илмий тизимлаштирилган ифодасидир.

Ҳуқуқий онг субъектларига кўра индивидуал ҳуқуқий онг, гуруҳий-ҳуқуқий онг, ижтимоий-ҳуқуқий онгларга таснифлаш мумкин.

Ҳуқуқий маданият – бу кишиларнинг ҳуқуқий билим даражаси, ҳуқуққа нисбатан онгли муносабати, ҳуқуқни ҳурмат қилиши ва унга риоя қилишидир. Ҳуқуқий маданият жамият умумий маданиятининг узвий

---

¹ Ш.А.Сайдуллаев Давлат ва ҳуқуқ назарияси дарслиги (Т.”Yuridik adabiyotlar publish” MCHJ, 2020 й

таркибий қисмидир. Шу боис ҳуқуқий маданият деганда жамиятнинг ҳуқуқий ҳаёти, унинг ҳуқуқий воқелиги, норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар, ҳуқуқий онг ривожда эришилганлик даражасини ифодаловчи маънавий-ахлоқий ва ҳуқуқий қадриятлар тизими ҳамда унга мувофиқ тарзда қарор топадиган қонунга итоатгўйлик ва мамлакатда ҳуқуқий-тартибот муҳитини ўрнатиш учун ижтимоий муносабатларни тартибга солишнинг амалга ошириши тушунилади.

Субъектив таркибига кўра шаахс (индивидуал), гуруҳ, жамият ҳуқуқий маданиятларини кўрсатиб ўтиш мумкин.

Шахс ҳуқуқий маданияти ҳуқуқни ҳурмат қилиш, ҳуқуқдан лозим даражада ҳабардорликни назарда тутати. Ҳуқуқий маданиятга эга шахс: 1) юридик нормаларни муайян даражада билиши; 2) ижобий ҳуқуқий онг эгаси бўлиши, яъни ҳуқуқни ҳурмат қилиши; 3) ҳуқуқни ҳурмат қилишга асосланган ҳуқ-атвор билан тавсифланади.

Гуруҳ ҳуқуқий маданияти айрим ижтимоий гуруҳларга, хусусан, профессионал юристларга хос. У мазкур гуруҳнинг ҳуқуқий онгига боғлиқ. Унда жамиятда эътироф этилган ҳуқуқий қадриятлар, айрим шахсларнинг ҳуқуқий интилишлари бевосита таъсир кўрсатади.

Жамиятнинг ҳуқуқий маданияти – бу жамият яратган маънавий қадриятларнинг таркибий қисмидир. У ўз ичига ҳуқуқий мулоқот ва ижтимоий муносабатларни тартибга солишнинг ҳуқуқий воситаларидан фойдаланиш билан боғлиқ ҳуқ-атвор ҳамда ҳаракатларнинг барча турларини қамраб олади.

2-саволга жавоб;

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг 1997 йил 29 августдаги 466-I-сон Қарори² билан “Жамиятда ҳуқуқий маданиятни юксалтириш”

---

² Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг 1997 йил 29 августдаги 466-I-сон Қарори

Миллий дастури³ тасдиқланган бўлиб, дастурда Ўзбекистон демократик ҳуқуқий давлатни қуриш ва адолатли фуқаролик жамиятини шакллантириш йўлидан дадил бораётгани, жаҳон ҳамжамиятида мустаҳкам ўрин эгаллаётгани, барқарорлик ва тартиб, миллатлараро тотувлик ва фуқаролар аҳиллиги туфайли давлатимиз ишонч ва ҳурматга сазовор бўлаётгани таъкидлаб ўтилган.

Шунингдек, мамлакатимизда иқтисодиёт, сиёсат, давлат қурилиши, ҳуқуқий тизим ва жамиятни маънавий ўзгартириш соҳасида кенг қўламли ислохотлар ўтказилаётгани, ислохотларнинг қонуний замини яратилгани, ижтимоий-сиёсий ҳаётнинг ҳуқуқий асослари изчиллик билан мустаҳкамланиб, такомиллаштирилаётгани ҳам кўрсатилган.

Бундан ташқари, Миллий дастурда Ҳуқуқий маданият — умумий маданиятнинг ажралмас таркибий қисми эканлиги, инсонлар онгида шундай ишонч қарор топиб, ҳуқуқий билимларга эга бўлган ва уларни амалиётда татбиқ эта оладиган кишигина маданиятли ва билимли деб ҳисобланиши мумкинлиги эътироф этилган.

Бизга маълумки, жамият ва давлат тараққиёти ҳуқуқий муносабатлар барча иштирокчиларининг ҳуқуқий маданиятини, ҳуқуқий саводхонлигини ҳар томонлама оширишни талаб қилиши, ҳуқуқий маданият ҳуқуқий билим, ҳуқуқий эътиқод ва изчил амалий фаолият мажмуи сифатида жамият ва давлат олдида турган вазифаларнинг муваффақиятли ҳал этилишини таъминлашига алоҳида эътибор қаратилган.

Мазкур дастурнинг мақсади аҳолининг барча қатламлари ҳуқуқий саводхонликка эришишлари, юксак даражадаги ҳуқуқий онгга эга бўлишлари ҳамда ҳуқуқий билимларини кундалик ҳаётда қўллай олишлари учун ҳуқуқий маданиятни шакллантиришнинг кенг қамровли мунтазам тизимини яратишдан иборат бўлган.

---

³ “Жамиятда ҳуқуқий маданиятни юксалтириш” Миллий дастури

Бундан ташқари, Миллий дастурда белгиланган мақсадга эришишда асосий вазифалар белгиланган бўлиб, улар қуйидагилардан иборат бўлган.

Яъни, ҳуқуқий таълим ва ҳуқуқий тарбия тизимини такомиллаштириш; барча давлат органлари, мансабдор шахслар ва фуқароларнинг қонунга ҳамда ҳуқуққа ҳурмат билан муносабатда бўлишига эришиш; аҳолининг ҳуқуқий саводхонлигини ошириш; фуқароларнинг ижтимоий-ҳуқуқий фаоллигини таъминлашдан иборат вазифалар асосий вазифалар сифатида белгилаб берилган.

Шунингдек, Миллий дастурда Инсон ҳуқуқлари — инсонпарвар демократик ҳуқуқий онгнинг ўзаги эканлиги, ҳуқуқий онг даражаси — бу одамларнинг ҳуқуқлардан шунчаки хабардорлиги ҳамда қонунларни билишигина эмас ва балки энг аввало, қонунларга риоя этиши ва уларни бажаришга тайёрлиги, қонунга итоаткорлиги, ҳуқуқни ва одил судловни ҳурмат қилиши эканлиги кўрсатиб ўтилган.

Шу каби, Миллий дастурда фуқароларнинг ҳуқуқий таълими ва ҳуқуқий тарбиясини такомиллаштиришга, давлат органлари ходимлари, мансабдор шахслар ва фуқароларнинг ҳуқуқий саводхонлигини оширишга, юридик кадрларни тайёрлаш, қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини оширишга ва ҳуқуқий маданиятни юксалтиришнинг илмий асосларини тадбиқ этишга оид масалалар ҳам белгиланган.

3-сақолга жавоб;

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 9 январдаги ПФ-5618-сонли “Жамиятда ҳуқуқий онг ва ҳуқуқий маданиятни юксалтириш тизимини тубдан такомиллаштириш тўғрисида”ги Фармони⁴ билан “Жамиятда ҳуқуқий маданиятни юксалтириш” Концепция⁵си тасдиқланган.

---

⁴ Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 9 январдаги ПФ-5618-сонли “Жамиятда ҳуқуқий онг ва ҳуқуқий маданиятни юксалтириш тизимини тубдан такомиллаштириш тўғрисида”ги Фармони

⁵ Жамиятда ҳуқуқий маданиятни юксалтириш Концепция

Концесция нима ўзи, у нима учун қабул қилинди.ушбу масалага ойдинлик киритиб олиш зарур деб ҳисобланади.

Концепция (лотинча conceptio-мажмуа, тизим) бирор соҳага оид қарашлар, тамойиллар тизими, факт ва ҳодисаларни тушуниш,. англаш ва изоҳлашнинг муайян усули, асосий нўқтаи назардир.

Концепцияни қуйидаги муаммо ва камчиликларни бартараф этиш учун қабул қилинганлигини ҳам эътироф этиш лозим.

Яъни, Концкпция биринчидан, жамиятда ҳуқуқий онг ва ҳуқуқий маданиятни юксалтириш ишлари тизимли ва узвий ташкил этилмаяпгани, жамиятда, оилада, маҳаллада, таълим муассасаларида ва ташкилотларда ҳуқуқий ахборотларни етказишнинг таъсирчан механизми мавжуд эмаслиги, шахсий манфаатлар ҳамда жамият манфаатлари ўртасидаги мувозанатни таъминлаш ғоялари аҳоли, айниқса, давлат хизматчилари онгига етарли даражада сингдирилмаётгани;

иккинчидан, узлуксиз таълим тизимида таълим жараёнлари ҳуқуқий тарбия билан уйғун олиб борилмаётгани, аҳоли, айниқса, ёшларнинг ҳуқуқий маданиятини шакллантиришда ўзбек халқининг тарихи, дини, урф-одатлари, миллий қадриятларига таянилмаётгани;

учинчидан, ҳуқуқий маданиятни юксалтиришга доир тадбирларни ташкил этишда нодавлат нотижорат ташкилотлари ва фуқаролик жамиятининг бошқа институтлари билан самарали ҳамкорлик тизими яратилмагани, ижтимоий шериклик принципи асосида ишлар ташкил этилмаётганлиги;

тўртинчидан, ёшларнинг ҳуқуқий тарбиясига салбий таъсир кўрсатувчи омилларга нисбатан ҳуқуқий иммунитетни шакллантиришнинг аниқ мақсадли чора-тадбирлари белгиланмаганлиги;

бешинчидан, жамиятда манзилли ҳуқуқий тарғибот тадбирларини ташкил этишда ва амалга оширишда давлат органлари ва бошқа соҳавий

хизматларнинг фаол иштироки таъминланмаётгани бу борада юқори натижадорлик ва самарадорлик кўзга ташланмаётгани;

олтинчидан, ҳуқуқий тадбирлар ҳамон анъанавий усулларда, оддий учрашувларни ўтказиш йўли билан амалга оширилаётгани, бу борада тарғиботнинг инновацион усулларида, шу жумладан, веб-технологиялардан фойдаланилмаётгани, ҳуқуқий йўналишдаги веб-сайтлар етарли эмаслиги;

еттинчидан, ҳуқуқий саводхонликни оширишга қаратилган лойиҳаларни рағбатлантиришнинг ҳуқуқий механизмлари мавжуд эмаслиги, бу борада тадбирлар номигагина ташкил этилаётгани, ҳуқуқий билимларни юксалтириш бўйича ҳуқуқий адабиётларни чоп этиш ва тарқатиш, илмий изланишларни олиб бориш ишлари самарасиз амалга оширилаётгани.

Шунингдек, мазкур Концепцияда жамиятда ҳуқуқий маданиятни юксалтиришдаги мавжуд муаммо ва камчиликлар “Юксак ҳуқуқий маданият — мамлакат тараққиёти кафолати” деган ғоя остида жамиятда ҳуқуқий маданиятни юксалтириш концепциясини қабул қилиш ва амалга оширишни тақозо этгани кўрсатиб ўтилган.

Бундан ташқари, Концепцияда аҳолининг барча қатламлари ҳуқуқий саводхонликка эришиши, мустаҳкам иродали, ўз ҳуқуқларини биладиган ва қонунларни ҳурмат қиладиган, ҳуқуқий билимларини кундалик ҳаётда қўллай оладиган, фаол фуқаролик позициясига эга бўлган ва ҳуқуқбузарликка нисбатан мурасиз муносабатда бўладиган фуқароларни тарбиялашнинг кенг қамровли мунтазам тизимини яратиш асосий мақсад қилиб олинган бўлса, асосий вазифалар этиб, аҳолига мамлакатимизда амалга оширилаётган ижтимоий-иқтисодий ислохотлар, қабул қилинаётган қонун ҳужжатлари ва давлат дастурларининг мазмун ва моҳиятини изчил ўтказиш тизимини шакллантириш, фуқаролар онгида “Жамиятда қонунга ҳурмат руҳини қарор топтириш — демократик ҳуқуқий давлат куришнинг гаровидир!” деган ҳаётий ғояни мустаҳкамлаш;

жамиятда ҳуқуқий онг ва ҳуқуқий маданиятни юксалтиришда, энг аввало, таълим-тарбиянинг тизимли ва узвий равишда олиб борилишига алоҳида эътибор қаратиш, мактабгача таълим тизимидан бошлаб, аҳолининг барча қатламларига ҳуқуқий онг ва ҳуқуқий маданиятни сингдириш, шахсий манфаатлар ҳамда жамият манфаатлари ўртасидаги мувозанатни сақлаш ғояларини тарғиб қилиш;

ёш авлод онгига ҳуқуқ ва бурч, ҳалоллик ва поклик тушунчаларини ҳамда одоб-ахлоқ нормаларини чуқур сингдириб бориш, Конституциянинг муҳим жиҳатларини уларга болалигидан бошлаб ўргатиш;

аҳоли ўртасида ҳуқуқий маданиятни шакллантириш бўйича ҳуқуқий-маърифий тадбирларни халқимиз тарихи, дини, миллий қадриятларини ўргатиш билан уйғун ҳолда ташкил қилиш, шунингдек, ҳар бир фуқарода давлат рамзлари билан фахрланиш туйғуларини шакллантириш орқали мамлакатга дахлдорлик, ватанпарварлик ҳиссини кучайтириш;

давлат хизматчиларининг ҳуқуқий онги ва ҳуқуқий маданиятини юксалтириб бориш, уларда коррупция ва бошқа ҳуқуқбузарликларга нисбатан муросасизлик муносабатини шакллантириш;

давлат ҳокимияти ва бошқаруви органлари, шу жумладан, ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар ҳамда фуқаролик жамияти институтларининг манзилли ҳуқуқий тарғиботни амалга ошириш борасидаги ҳамкорлигини мустаҳкамлаш;

жамиятда ҳуқуқий онг ва ҳуқуқий маданиятни оширишга доир тадбирларни ташкил этишда ижтимоий шериклик принципларидан кенг ва унумли фойдаланишни тизимли асосда йўлга қўйиш;

оммавий ахборот воситаларининг ҳуқуқий ахборот билан таъминлашдаги ролини ошириш, ҳуқуқий тарғиботнинг инновацион усулларида кенг фойдаланиш, шу жумладан, веб-технологияларни қўллашни кенгайтириш;

юридик таълимни такомиллаштириш, шунингдек, юридик кадрларни тайёрлаш, қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш тизимини ривожлантириш;

жамиятда ҳуқуқий онг ва ҳуқуқий маданиятни юксалтиришнинг илмий асосларини чуқур тадқиқ этиш белгиланган бўлиб. Концепциянинг ушбу вазифалари бугунги кунда амалда бажарилмоқда.

4-саволга жавоб;

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 9 январдаги ПФ-5618-сон “Жамиятда ҳуқуқий онг ва ҳуқуқий маданиятни юксалтириш тизимини тубдан такомиллаштириш тўғрисида”ги Фармони билан Жамиятда ҳуқуқий маданиятни юксалтириш концепциясини 2019 йилда самарали амалга ошириш бўйича “Йўл харитаси”⁶ тасдиқланган бўлиб, унда “Жамиятда ҳуқуқий маданиятни юксалтириш Концепция”сида назарда тутилган вазифаларни амалга ошириш механизмлари, муддати ва бажариш учун масъуллар белгиланган.

Ҳозирда давлатимизда ҳуқуқий маданиятни янада юксалтириш, аҳолининг барча табақалари (ёшу қари) орасида ҳуқуқий билим савиясини ошириш, кишиларнинг ўз ҳуқуқларини англаш ва жамиятдаги ижтимоий муносабатларда дуч келган муаммоларни ҳуқуқий ечимларини топишлари учун кенг ва муқаррар имкониятлар яратилган.

Масалан, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 9 январдаги ПФ-5618-сон “Жамиятда ҳуқуқий онг ва ҳуқуқий маданиятни юксалтириш тизимини тубдан такомиллаштириш тўғрисида”ги Фармони билан Жамиятда ҳуқуқий маданиятни юксалтириш концепциясини 2019 йилда самарали амалга ошириш бўйича “Йўл харитаси”да Оилада ҳуқуқий тарбияни шакллантириш ва ҳуқуқий маданиятни юксалтириш, Аҳолининг ҳуқуқий маданиятини юксалтиришда маҳалла институтининг

---

⁶ Жамиятда ҳуқуқий маданиятни юксалтириш концепциясини 2019 йилда самарали амалга ошириш бўйича “Йўл харитаси”

ролини кучайтириш, Таълим муассасаларида ҳуқуқий саводхонликни ошириш, Давлат органлари ва ташкилотлар ходимларининг ҳуқуқий маданиятини юксалтириш, Аҳоли барча қатламларининг ҳуқуқий маданиятини юксалтириш, Аҳолининг ҳуқуқий маданиятини юксалтиришда оммавий ахборот воситаларининг ролини кучайтириш, Юридик таълимни, шунингдек, юридик кадрларни тайёрлаш, қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш тизимини ривожлантириш ва ҳуқуқий маданиятни юксалтиришнинг илмий асосларини тадқиқ этиш борасида амалга ошириладиган ишлар, бажариш муддатлари ва бажарилиши учун масъул шахслар белгиланган.

Бундан ташқари, ҳозирда аҳолига амалдаги қонунчиликлардан ҳабардор бўлишлари ва фойдаланишлари учун Ўзбекистон Республикаси Қонун ҳужжатлари миллий базаси WWW.LEX.UZ ташкил этилганлиги аҳоли ўртасида ҳуқуқий онг ва ҳуқуқий маданиятни ривожлантиришга яқиндан ёрдам бермоқда.

Бунга биргина мисол, давлат хизматлари кўрсатилишининг тобора такомиллаштириб борилаётгани, давлат хизматларида очиқлик ва шаффофликни таъминлангани, жисмоний ва юридик шахсларнинг ўз мурожаатларини электрон тарзда амалга ошираётганлиги, аҳолига бепул юридик хизматлар кўрсатилишини янада кенгайтирилиб такомиллаштирилгани, Адлия органларининг туман бўлимлари ташкил этилганлиги ва мазкур бўлимлар томонидан жисмоний ва юридик шахсларнинг қонун билан белгиланган ҳуқуқларини таъминлаб бериш борасида бир қатор ишлар амалга оширилаётгани жамиятда ҳуқуқий маданиятни юксалтириш борасида аниқ механизмлар ишлаб чиқилгани ва амалда тадбиқ этилаётганидан далолат беради.

Фойдаланилган адабиётлар:

1. Ш.А.Сайдуллаев Давлат ва ҳуқуқ назарияси дарслиги (Т."Yuridik adabiyotlar publish" МСНҲ, 2020 й.
2. Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг 1997 йил 29 августдаги 466-I-сон Қарори
3. "Жамиятда ҳуқуқий маданиятни юксалтириш" Миллий дастури.
4. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 9 январдаги ПФ-5618-сонли "Жамиятда ҳуқуқий онг ва ҳуқуқий маданиятни юксалтириш тизимини тубдан такомиллаштириш тўғрисида"ги Фармони
5. Жамиятда ҳуқуқий маданиятни юксалтириш Концепция
6. Жамиятда ҳуқуқий маданиятни юксалтириш концепциясини 2019 йилда самарали амалга ошириш бўйича "Йўл харитаси"
7. Ўзбекистон Республикаси Қонун ҳужжатлари миллий базаси WWW.LEX.UZ.